

Vergaderjaar 2017–2018

27 625

Waterbeleid

Nr. 451

BRIEF VAN DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 september 2018

Met deze brief informeer ik u over de stand van zaken betreffende de huidige droogteperiode en de maatregelen die de afgelopen weken getroffen zijn. Ik stuur u deze brief mede namens de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Op 2 augustus jl. heb ik u per brief (Kamerstuk 27 625, nr. 450) geïnformeerd over de opschaling van niveau 1 (dreigend watertekort) naar niveau 2 (feitelijk watertekort). Met deze opschaling kwam de coördinatie van de waterverdeling bij het Management Team Watertekorten (MTW) te liggen. Dit MTW, waarin ook de ministeries van EZK en LNV zijn vertegenwoordigd, evenals de provincies, de waterschappen, KNMI en de drinkwaterbedrijven, is vanaf dat moment wekelijks bij elkaar geweest om de situatie te beoordelen en gezamenlijk de in te zetten maatregelen af te stemmen.

Actuele stand van zaken

Op dit moment is er nog steeds sprake van een landelijk watertekort en ondervinden onder andere de landbouw, scheepvaart en de natuur nog steeds hinder. Ondanks de regenbuien in delen van Nederland de afgelopen dagen en het stijgen van het peil van het IJsselmeer, is de vraag naar zoetwater nog altijd hoger dan het aanbod. Dit komt met name door de lage afvoeren van de Rijn en de Maas. In gebieden waar geen water aangevoerd kan worden en waar het slechts beperkt geregend heeft, is sprake van lage grondwaterstanden en droogval van watergangen. Dit geldt voor aanzienlijke gebieden in het oosten en zuiden van Nederland.

Door de lage afvoeren speelt in het westen van Nederland nog steeds de verziltingsproblematiek en blijven maatregelen om de verzilting tegen te gaan van kracht. Daarnaast is het water dat Nederland binnenstroomt bij Lobith zouter, omdat dezelfde hoeveelheid zout door minder water wordt

meegevoerd en worden hogere zoutconcentraties gemeten in het IJsselmeer. Tegelijkertijd worden door heel Nederland nog steeds meldingen gedaan van vissterfte, botulisme en blauwalg. Ook blijven negatieve zwemwateradviezen en zwemverboden van kracht.

Tijdens deze periode van droogte is er geen tekort aan drinkwater ontstaan.

Het KNMI verwacht dat de droogteperiode langer zal aanhouden. Rijkswaterstaat, de Waterschappen en de provincies monitoren de situatie continu en zullen het MTW blijven adviseren over de eventueel aanvullend te nemen maatregelen.

Aanvullende maatregelen

In mijn brief van 2 augustus 2018 heb ik u geïnformeerd over de maatregelen die op dat moment reeds waren genomen. Deze maatregelen zijn nog steeds van kracht. Daarnaast zijn de volgende maatregelen genomen:

Waterveiligheid

Door de droogte is de kwaliteit van veel grasmatten van zanddijken aangetast waardoor zand uit de dijk weggespoeld kan worden. De waterschappen en Rijkswaterstaat inspecteren hierop, en nemen waar nodig maatregelen om er voor te zorgen dat de grasmatten voor het stormseizoen weer op orde zijn.

Waterkwaliteit

Om verzilting in het westen van Nederland terug te dringen, zijn bovenop de al genomen maatregelen de Prinses Irenesluizen bij Wijk bij Duurstede ingezet om extra zoet water naar het Amsterdam Rijnkanaal te sturen en de zouttong op het Noordzeekanaal tegen te houden. Ook staat de stuw bij Hagestein 20 centimeter open. Daardoor stroomt extra water door de Lek in de richting van Krimpen aan de IJssel. Dit dient om de zouttong ter plekke tegen te houden.

In het IJsselmeer worden verhoogde gehalten zout gemeten. Dat zoute water bereikt het meer bijvoorbeeld door de sluisen in de Afsluitdijk. Om het verzilte water daar weg te krijgen, is er bij de sluisen bij Kornwerderzand en Den Oever water gespuid en zout water weggepompt. Dat blijft de komende tijd gebeuren. Het drinkwaterproductiebedrijf PWN heeft op haar productielocatie in Andijk enkele dagen geen water uit het IJsselmeer kunnen innemen, omdat het zoutgehalte bij het innamepunt te hoog was. Dit kon worden opgevangen door voldoende voorraad van zoetwater in de eigen opslagbekkens en door de bedrijfsvoering aan te passen. RWS en PWN blijven de zoutgehalten monitoren.

Vanwege geplande werkzaamheden aan de Middensluis in IJmuiden heeft Rijkswaterstaat daar afgelopen weekend twee extra bellenschermen bij de Noordersluis geplaatst. Dit om het zouter worden van het Noordzeekanaal zo veel mogelijk te beperken.

Uitstel opening Haringvlietsluizen

Op 5 september stond de feestelijke starthandeling van het Kierbesluit gepland, waarbij de Haringvlietsluizen op een kier gezet kunnen worden. Doel van het Kierbesluit is het bevorderen van internationale vismigratie en het verbeteren van de biodiversiteit. Het Kierbesluit schrijft echter voor dat de sluisen bij een lage Rijnafvoer dicht staan. Daarom heb ik in over-

leg met het betrokken waterschap en drinkwaterbedrijf besloten om de starthandeling uit te stellen.

Scheepvaart

Door de lage afvoeren van de rivieren is de waterstand erg laag. Schepen kunnen daardoor minder lading vervoeren. Ook gelden er nog steeds beperkte schutregimes bij diverse sluizen om verzilting tegen te gaan. Rijkswaterstaat verricht gedurende de periode van droogte dagelijks extra peilingen op delen van de Waal om te bepalen wat de minste waterdiepte in de vaargeul is. De scheepvaart kan zo anticiperen op de vaardiepte en de meest optimale route kiezen, daar waar verschillende routes mogelijk zijn.

Landbouw

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft u met haar brieven van 7 augustus (Kamerstuk 34 775 XIII, nr. 150) en 23 augustus (Kamerstuk 34 775 XIII, nr. 151) geïnformeerd over de door haar genomen maatregelen om de negatieve effecten voor de land- en tuinbouw te mitigeren.

Natuur

Voor wat betreft natuur waarbij het risico op onomkeerbare schade bestaat, hebben waterschappen maatregelen genomen om water van voldoende kwaliteit te kunnen aanvoeren. Wanneer aanvoer van water niet mogelijk of vanuit ecologisch oogpunt niet wenselijk was, zijn bijvoorbeeld zeldzame dieren gevangen en tijdelijk op andere locaties waar wel water was, uitgezet. Daarnaast hebben diverse waterschappen een verbod ingesteld op de onttrekking van grondwater om water in en rond natuurgebieden vast te houden.

Energie en industrie

Tijdens deze periode van droogte is de continuïteit van de energievoorziening niet in het geding geweest. Voor de industrie heeft de droogte voornamelijk niet tot substantiële problemen geleid.

Vervolgstappen

Met het Deltaprogramma anticipeer ik op periodes van droogte en wateroverlast. Zodra de periode van watertekort voorbij is, kan ik bepalen of er naast de huidige, al voorziene en in voorbereiding zijnde maatregelen in het Deltaprogramma extra maatregelen nodig zijn om droge periodes beter het hoofd te bieden. Dit is onderdeel van het reguliere proces van het Deltaprogramma waarbij jaarlijks wordt bekeken of de plannen aanvulling behoeven.

Deze periode van feitelijk watertekort biedt ook gelegenheid om te leren voor toekomstige periodes van watertekort. Ik heb daarom besloten tot instelling van een Beleidstafel Droogte onder coördinatie van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Doel van deze Beleidstafel is een goed beeld krijgen van de effecten op de middellange en lange termijn, inclusief de effecten van de genomen maatregelen. Zo kan een beeld worden gekregen van bijvoorbeeld de gevolgen van extra onttrekkingen uit het grondwater, het toegenomen zoutgehalte, de effecten op natuur, landbouw, scheepvaart en de industrie. Deze Beleidstafel zal de uitkomsten van de (nog te starten) evaluatie meenemen en daarbij ook aandacht besteden aan optimalisering van de inzet van beschikbare

maatregelen voor zover deze niet aan de orde komen in het Deltaplan Zoetwater in het Deltaprogramma.

De Beleidstafel Droogte heeft een tijdelijk karakter en hierbij zullen alle relevante overheden en stakeholders een rol hebben. Besluitvorming over mogelijke aanbevelingen zal lopen via bestaande besluitvormingsgremia, zoals het Bestuurlijk Platform Zoetwater, de Stuurgroep Deltaprogramma en de Stuurgroep Water.

Tot slot wil ik mijn waardering uitspreken voor de inspanningen die waterschappen, provincies, drinkwaterbedrijven, terreinbeheerders en Rijkswaterstaat hebben geleverd in deze periode van droogte.

De Minister van Infrastructuur en Waterstaat,
C. van Nieuwenhuizen Wijbenga